

Jerikói lonc – *Lonicera caprifolium* L.

Nevezéktan

Szinonim nevei: *Lonicera suavis* SALISB., *L. pallida* HOST, *L. perfoliata* EDWARDS, *L. italica* SCHM., *Caprifolium italicum* ROEM. et SCHULT., *C. hortense* LAM., *C. rotundifolium* MOENCH, *C. vulgare* MED., *C. germanicum* DELARBRE, *C. perfoliatum* ROEHLING, *C. pallidum* SCHUR, *Periclymenum italicum* MILL., *P. perfoliatum* S. J. GRAY

Magyar társnevei: kecskeszakáll-fű, kecskeszakáll, magcsat, makcsat, vad jerikói rózsza, szulák, szulok, hovatovább-annáljobb, ikerlonc, kázsia

A XVI. századig egyedül a jerikói rózsza (*Anastatica hierochuntica*) viselte a „jerikói” jelzőt. Később több, elsősorban keletről származó növényre ruházták rá ezt az előtagot. Matthiolusnak, a középkor jeles botanikusának feljegyzéséből tudjuk, hogy Nürnbergben a loncot is jerikói rózsának hívták, s ezért Lippai János (1664) is a rosa de Jericho vagy fára folyó rózsza megnevezést használja. Csak Diószegi Sámuel és Fazekas Mihály Magyar Fűvészkönyvében (1807) kapta meg a ma használatos jerikói lonc nevet. Tudományos nemzetségnévét Linné adta Adam Lonitzer tiszteletére, aki a XVI. században Mainzban az orvostudomány professzora, később Frankfurtban a város fizikusa (főorvosa) volt (BARTHA, 1987, 1992). A *caprifolium* fajnév a *capra* = kecske és a *folium* = levél szavak összetételéből származik, s a német Geißblatt tükörfordítása, ugyanis e növény úgy kapaszkodik a cserjékre, kisebb fákra, mint a mediterrán vidékeken a kecske.

Rendszertani helyzet

A *Lonicera* nemzetség a *Caprifoliaceae* családba tartozik, ahová korábban a *Sambucus* és a *Viburnum* nemzetséget is sorolták. Mivel a molekuláris genetikai vizsgálatok alapján az utóbbi két nemzetség átkerült az *Adoxaceae* családba, ezért a korábbi magyar megnevezés (Bangitafélék családja) helyett a Loncfélék családja a helyes. A loncok lombhullató vagy örökzöld cserjék, ill. fásszárú liánok, mintegy 180 fajuk ismert. Többnyire az északi félteke

mérsékeltövi részét lakják, géncentrumuk Közép- és Kelet-Ázsiában van (SCHÜTT – LANG, 1997). Az Európában előforduló 16 őshonos fajt két alnemzetségbe és három szekcióba osztják, a felálló ágrendszerű cserjék a *Lonicera* [*Chamaecerasus* (L.) REHD.] alnemzetségbe és azon belül a *Lonicera* szekcióba tartoznak, míg a liántermészetű fajok a *Caprifolium* MILLER alnemzetségbe kerültek. Utóbbin belül az ikervirágzatúakat a *Nintooa* (SPACH) MAXIM. szekcióba, az álörvös és fejecskés virágzatúakat a *Caprifolium* (MILLER) DC. szekcióba sorolják. Az utóbbiba tartozik az örökzöld *Lonicera implexa* AITON (viaszlevelű lonc) és *L. splendida* BOISS. (pompás lonc), valamint a lombhullató *L. etrusca* G. SAINTI (olasz lonc), *L. perichlymenum* L. (búbos lonc) és a *L. caprifolium* L. Utóbbi három fajt az *Eucaprifolia* alszekcióba sorolták (BROWICZ, 1976; REHDER, 1903).

Morfológiai jellemzés

A morfológiai jellemzés BARTHA (1991, 1997, 2009), GENCSI – VANCURA (1989), HEGI (1925) és WEBERLING (1966) nyomán készült.

Kapaszkodószervek nélküli, monopodiális hajtástengelyű, lián természetű lombhullató cserje, amely 2–4(–10) m hosszúra is megnőhet. Árnyas erdőkben vegetatív hajtásai a talajfelszínen futnak, s azt sűrűn behálózzák, erdőszeleken, nyíltabb erdőfoltokon, tisztásokon a környező kisebb fákra és cserjékre támaszkodik, itt hozza a generatív hajtásait is.

Szára kúszó, támaszkodó, jobbra csavarodó. [Megjegyzendő, hogy a jobbra, tehát az óramutató járásával megegyező irányú hajtáskörözés és csavarodás meglehetősen ritka a növényvilágban.] Héjkérge idősebb korban hosszanti szalagokban felváló. A vessző fénylő, szalmasárga vagy sárgásbarna, finoman barázdált, csúcsközei részén puha, gyér szőrzet fedi, amely lekopaszkodik, rajta paraszemölcsök nincsenek. A levélpárna kissé kiemelkedő, a levélripacsok háromszögletűek, rajtuk 3 edénynyaláb-végződés látható, a bél kör alakú és üreges. Valódi csúcsrügye van, amely nem mindig fejlődik ki, ezért a két oldalrüggy ikerrüggyet alkothat a vessző csúcsán. A csúcsrügy rendszerint nem nagyobb az oldalrüggyeknél. A hónaljrüggyek erősen elállnak a vesszőtől, gyakoriak a szeriális rüggyek, ahol általában a legalsó a legnagyobb. Rüggyei nagyok, 8–10 mm hosszúak, hosszúkásak, hegyes csúcsúak, színük a vesszőével megegyezik, sokpikkelyűek, az átellenesen álló és lazán záródó rügypikkelyek borzasak, szélük szőrös és hasogatott.

Hajtása vékony, csavarodó, gyéren szőrös, később kopaszkodó. A levelek keresztben átellenesek, heterofilliásak, a generatív hajtások felső levélpárjai felfelé haladva vállukon egyre jobban összenőttek, a többi levél nyeles. A

levelek elliptikusak, széles elliptikusak vagy viasz-tojásdadok, (3–)4–8(–10) cm hosszúak, (2–)2,5–5(–6) cm szélesek. A levélváll ék alakú vagy lekerekített, a levélszél ép, éle kopasz, a levélszűcs tompa vagy lekerekített. A levéllemez kopasz, felül sötétzöld, fonáka kékeszöld. Az oldalerek nem futnak ívesen a csúcs felé, a főér a levélfonákon határozottan kiemelkedik. A levélnyel rövid, 2–5 mm hosszú, kopasz, párházi hiányoznak. Őszi lomb-színeződése zöldessárga.

Kétivarú, 3–5 cm hosszú, zigomorf virágai a legfelső levélpár felett, a hajtások végén 6 tagú fejcskében, az ez alatti 1–2 levélpár hónaljában szintén 6 tagú álörvökben ülnek. [Ezek a virágzatok valójában két kettős-bogból (dicházium) szerveződtek össze.] A csészék aprók, a csészecimpák fogszerűek, maradók. A párta megnyúlt serleg alakú, forrt, kétajkú, a felső 4 pártacimpa felálló, az alsó lehajló. A pártacső megnyúlt, 2,5–3 cm hosszú, 1,5-ször hosszabb az ajaknál, gyéren mirigyes felületű, kopasz vagy gyéren szőrös, belül kopasz, a porzók a pártacsőből kilógnak. Porzós szám 5, a porzósálak nyúlóknak, a párta aljához nőttek. A magház alsó állású, korsó alakú, a bibeszál megnyúlt, fonálszerű, a bibe fejcskeszerű. A virágok sárgásfehérek, esetleg vöröslők vagy tiszta fehérek, különösen az esti órákban feltűnően illatosak.

A termések álörvökben és fejcskében találhatók, nem nőttek össze. Az álbogyó borsó nagyságú (kb. 8 mm átmérőjű), korallpiros vagy narancsvörös színű, fénylő, lédús, csúcsán csészemaradványokkal, benne néhány, lapos, duzzadt peremű, széles elliptikus maggal. A mag 3–5 mm hosszú, sárgás-barna, bibircses-érdes felületű.

Változatosság

A jerikói *loncra* kismértékű fazon belüli változatosság jellemző, a virág szín alapján az alábbi infraspecifikus egységeket különítették el:

1. *alba* AIT. – A virág teljesen fehér.

1. *pauciflora* CARR. (syn.: 1. *rubra* TAUSCH non WESTON) – A virág vöröses futtatású.

1. *praecox* DUHAMEL (syn.: 1. *flavescens* WESTON?) – A virág sárga, nem bíboros.

Kultivárjai közül az alábbi ismert:

cv. *Variegata* – A levelek tarkák.

Megjegyzendő, hogy hazánkban több liántermészetű loncfajt, ill. hibridet forgalmaznak és ültetnek díszkertészeti céllal. Ezek közül a kívül pirossal

futtatott sárgásfehér virágú búbos lonc (*Lonicera periclymenum* L.) esetében a felső levelek vállaikon nem nőnek össze, míg a többiekénél igen. Közülük magyar nemesítés az aransyárga virágú, erőteljes növekedésű magyar lonc (*L. × tellmanniana* MAGYAR ex SPÄTH = *L. tragophylla* HEMSL. × *L. sempervirens* L.), gyengébb növekedésű a kívül húspiros, belül narancsos virágszínű húspiros lonc (*L. × beckerottii* REHD. = ? *L. × americana* (MILL.) K. KOCH × *L. sempervirens* L.) és a skarlátpiros virágú skarlát trombitalonc (*L. × brownii* (REG.) CARR. = *L. hirsuta* EATON × *L. sempervirens* L.).

Szaporodásbiológia, fenológiai ritmus

Inkább csak erdőszéleken virágzik, zárt erdőkben többnyire csak meddő hajtásokat fejleszt. Májusban bontja szirmait, gazdag nektárproduktumú virágait éjjeli lepkefajok porozzák be. Termése augusztusban érik, augusztus-szeptemberben hullik, magjait madarak terjesztik. Termése mérgező. Földalatti hajtásokat is képezhet, ezzel vegetatív úton tud terjedni.

Elterjedési terület

Régóta kultiválják díszcserjeként, ezért természetes elterjedési területét nehéz egyértelműen beazonosítani, számos korábbi kivadulása ma már „természetes előfordulásnak” tűnik. Közép-Európa keleti felében, az Appennini-félszigeten, a Balkán-félszigeten él, innen areája Kis-Ázsián keresztül a Krím-félszigetig, Kaukázusig és Észak-Iránig húzódik. Elterjedési területe szubmediterrán súlypontú, Közép-Európa meleg-mérsékelt területein főként szubspontán módon bukkan fel, sok esetben a *Clematis vitalba*-val együtt fordul elő. Nyugat-Európában és Közép-Európa nyugati felében (pl. Anglia, Portugália, Spanyolország, Franciaország, Belgium, Németország, Svájc) számos kertekből történő kivadulása ismert (MEUSEL et al., 1992). Hazánkban a Magyar Középhegységben és Nyugat-Dunántúlon kivadulásai ismertek, a Dél-Dunántúlon és a Dráva-síkon, ill. a Dunamenti-sík déli részén vélhetően őshonos előfordulásai vannak.

Hazai előfordulás

A növény kelet-szubmediterrán jellegű elterjedési területe magyarországi előfordulásain is megmutatkozik. Elsősorban Délkelet-Dunántúlon (Me-

csek, Villányi-hegység, Baranyai-, Geresdi- és Szekszárdi-dombság) és e tájakkal érintkező síkságokon (Dráva-sík keleti része, Harkányi-sík, Nagynyárádi-sík, Drávaköz) gyakori. Kertekben, arborétumokban és kastélyparkokban többfelé ültetették (pl. Mosonmagyaróvár, Fertőd, Alcsútdoboz, Mezőföld, Kalocsa, Eger, Budapest, Zirc, Sorkifalud). Mivel hajlamos a kivadulásra, egyes tájakon őshonossága megkérdőjelezhető, ill. ezzel kapcsolatban eltérő az egyes kutatók véleménye (pl. Zámolyi-medence, Sárrét, Bükk, Mátra, Börzsöny, Budai-hegység, Sopron és Kőszeg térsége). A szubspontán jellegét valószínűsíthetik az olyan előfordulások, amikor csak települések szélén, földutak mellett, erdőszéleken vagy erdei nyiladékokban található. Bár a Középhegységben és a Nyugat-Dunántúlon néhány helyen elvadultnak tűnik, őshonossága e tájakon mégis vitatott (vö. SRAMKÓ, 2004), mert egyéb szubmediterrán fajok is mutatnak hasonló spontán elterjedést. Mindezt az is valószínűsítheti, hogy a növény természetes areája egyesek szerint északra Csehországig és Közép-Németországig terjed (vö. SOÓ, 1966).

Kisalföld

Hanság

Herb.:

„Fertőd” (SZUJKÓ-LACZA J. in BP, 1961)

Ined.:

„Fertőd: Eszterházy Lés-erdő” (KEVEY B., ined., 1983: „Bizonyítással csak szubspontán!”)

Szigetköz

Lit.:

„Mosonmagyaróvár: Wittmann-park” (KEVEY, 1983: 11; KEVEY in KEVEY – CZIMBER, 1984: 250, „Ültetve!”)

Nagyalföld

Sárrét

Lit.:

„Sárszentmihály: a falutól 1,5 km-re nyugatra levő erdőfoltban, a 177,5 m mellett” (BARINA, 2008: 11)

„Sárpentele: a falu nyugati szélén” (BARINA, 2008: 11)

Zámolyi-medence

Herb.:

„Alcsútdoboz: Arborétum” (PÉNZES A. in BP, 1959)

Lit.:

„Alcsútdoboz” (SOÓ, 1966: 522)

„Alcsútdoboz: Csaplári-erdő” (BARINA, 2008: 11)

Ined.:

„Alcsútdoboz: Csaplári-erdő” (KEVEY B. – SIMON GY., ined., 2009)

Mezőföld

Lit.:

„Dég: Kastély-park” (MAJER, 1979: 10; MAJER, 1984: 70; KEVEY, 1984a: 55)

„Nagydorog: Banai-erdő” (KEVEY, 1989: 87)

„Soponya-Nagyláng” (KEVEY in PRISZTER, 1985: 46)

„Soponya-Nagyláng: Fácános-erdő” (KEVEY, 1985: 156)

„Soponya-Nagyláng: Kastély-park” (KEVEY, 1985: 156)

Ined.:

„Aba: Felsőszentiváni-erdő” (KEVEY B., ined., 1999)

„Dég: Őztelek” (KEVEY B., ined., 1977)

„Dég: Ördög-domb” (KEVEY B., ined., 1977)

„Káloz: Belmajor” (KEVEY B., ined., 1984)

„Sárosd: Kastély-park” (KEVEY B., ined., 1998)

„Tengelic: Kastély-park” (KALOTÁS ZS., ex verb., 1988)

Solti-síkság

Lit.:

„Kalocsa: Érseki-kert” (MENYHÁRTH, 1877: 90). Valószínűleg ültetve!

Ined.:

„Kalocsa: a településtől északra levő erdőben nagy telepeket alkot, de valószínűleg nem őshonos” (KIRÁLY G. – SZALCZER B., ex litt., 2010)

Dráva-sík

Herb.:

„Matty: Gyűrűspusztá” (VÖRÖSS L. Zs. in PU, 1970)
 „Vajszló: Cseri-erdő” (HORVÁT A. O. in HP, cca. 1955)

Lit.:

„Adorjás: Kémes-erdő” (KEVEY in DÉNES et al., 1996–1997: 7; KEVEY, 2001: 307)
 „Adorjás: Monyorócska-erdő” (KEVEY, 2001: 307)
 „Drávapiski: Siposka” (KEVEY, 2001: 307)
 „Gilvánfa: Cserdi-erdő” (KEVEY, 1985: 156)
 „Gilvánfa: Felső-erdő” (KEVEY in DÉNES et al., 1996–1997: 7; KEVEY, 2001: 307)
 „Gilvánfa: Vadas-erdő” (KEVEY, 2001: 307)
 „Hegyszentmárton: Alsóegerszegi-erdő” (KEVEY, 2001: 307)
 „Kisasszonyfa: Éri-erdő” (KEVEY, 2001: 307)
 „Matty: Vittyás-erdő” (KEVEY, 2001: 307)
 „Páprád” (ORTMANN-AJKAI, 1998: 226)
 „Páprád: Bükk-hát” (KEVEY in DÉNES et al., 1996–1997: 7; KEVEY, 2001: 307)
 „Sumony: Sumonyi-erdő” (KEVEY, 2001: 307)
 „Vajszló” (HORVÁT, 1974: 50)
 „Vajszló: Darvas-erdő” (KEVEY in DÉNES et al., 1996–1997: 7)
 „Zaláta: Korong-erdő” (KEVEY, 2001: 307)

Ined.:

„Besence: Borostyán” (KEVEY B., ined., 2006)

Harkányi-sík

Herb.:

„Harkány” (JÁVORKA S. in BP, 1934; HORVÁT A. O. in HP, 1961)
 „Siklós: Töröktemető” (HORVÁT A. O. in HP, 1961)

Lit.:

„Drávaszabolcs” (KITAIBEL, 1799: 452; KITAIBEL in GOMBOCZ – HORVÁT, 1938–1939: 32)
 „Matty: Siklósi-erdő” (KEVEY, 2001: 307)
 „Siklós” (HORVÁT, 1942: 141)

Ined.:

„Harkány” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Siklós: Bojár” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Siklós: Gárdony” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Siklós: Hatos-erdő” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Siklós: Községi-erdő” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Siklós: Mattyi-cser” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Siklós: Poroszló” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Siklós: Töröktemető” (KEVEY B., ined., 2005)

Nagynyárádi-sík

Herb.:

„Majs” (HORVÁT A. O. in HP, 1961)

Lit.:

„Bóly: Herendi-erdő” (KEVEY, 2008: 38. táblázat)

„Borjád: Borjádi-erdő” (KEVEY, 2008: 38. táblázat)

„Kisjakabfalva: Vizes-erdő” (KEVEY, 2008: 38. táblázat)

„Majs” (HORVÁT 1974: 50)

„Nagynyárad: Nagy-erdő” (KEVEY in DÉNES, 1999: 177)

Ined.:

„Majs: Nagy-erdő” (KEVEY B., ined., 2004)

„Majs: Kis-erdő” (KEVEY B., ined., 2000)

„Nagynyárad: Nagy-erdő” (KEVEY B., ined., 1986)

„Töttös: Töttösi-erdő” (KEVEY B., ined., 2000)

„Villány: Virágos-erdő” (KEVEY B., ined., 2003)

Drávaköz

Ined.:

„Beremend: Beremendi-erdő” (KEVEY B., ined., 2007)

Mohácsi-sziget

Lit.:

„Dunaszekcső” (KITAIBEL in GOMBOCZ – HORVÁT, 1938-1939: 39)

„Dunaszekcső: a vasúti töltés melletti löszoldalon” (DEME, ined: 1997)

„Dunafalva: Tiser-erdő” (KEVEY – TÓTH in KEVEY, 1989: 87)

„Hercegszántó: Szarvastanya” (KEVEY in KEVEY – TÓTH, 2000a: 136; KEVEY in KEVEY – HORVÁT, 2000: 29)

„Hercegszántó: Sziget-erdő” (KEVEY in KEVEY – TÓTH, 2000a: 136; KEVEY in KEVEY – HORVÁT, 2000: 29)

„Kölked: Alsó-Béda” (KEVEY in KEVEY et al., 1992: 17)

„Kölked: Felső-Béda” (OROSZ-KOVÁCS in KEVEY et al., 1992: 17)

„Kölked: Erdőfű” (DEME in KEVEY – TÓTH, 2000a: 136; DEME in KEVEY – HORVÁT, 2000: 29)

Északi-középhegység

Zempléni-hegység

Lit.:

- „Baskó: Macskalyuk-erdő” (KISS, 1939: 263)
 „Erdőhorváti: Nagypaca” (KISS, 1939: 263)
 „Sárospatak: Sinka” (KISS, 1939: 263)
 „Sátoraljaújhely: Sátor-hegy” (KISS, 1939: 263)
 „Tállya: Vár-hegy” (KISS, 1939: 263)

Ined.:

A hegység területéről újabb adata nincs (PELLES G., ex verb., 2008)

Bükk-hegységHerb.:

- „Diósgyőr-Pereces: elvadulva” (SOÓ R. in BPU: 1929)
 „Diósgyőr-Pereces: a Csernalj-völgybe vezető út menti tölgyesben” (HULJÁK J. in BP, 1933; HULJÁK J. in GU, 1933: „elvadulva?”).
 „Diósgyőr-Pereces: a Hideg-oldal tetőről a bányavasút völgyébe vezető út menti cserjés között” (HULJÁK J. in BP, 1928; HULJÁK J. in GU, 1928)
 „Diósgyőr-Pereces: a Hideg-oldal tetőút menti cserjésben” (HULJÁK J. in BP, 1928)

Lit.:

- „Diósgyőr-Pereces: Csernalj-tető” (HULJÁK, 1929: 36)
 „Diósgyőr-Pereces: Csernalj” (HULJÁK, in VOJTKÓ, 2001: 149)
 „Diósgyőr-Pereces: Hideg-oldal” (HULJÁK in VOJTKÓ, 2001: 149)
 „Diósgyőr-Pereces: Jónás-hegy mesgyéjén” (HULJÁK, 1929: 36)
 „Diósgyőr-Perecesbánya” (HULJÁK in VOJTKÓ, 2001: 149; SOÓ, 1943: 212, „szubspontán”)
 „Eger” (PRODAN, 1904-1905: 20, „csak művelve”)

MátraHerb.:

- „Gyöngyös: a Pipis-hegy és Sár-hegy közötti nyeregben, tölgyes szélén, andeziten” (BAK-SAY L. in BP, 1950)
 „Gyöngyös: Sár-hegy” (KÁRPÁTI Z. in BP, 1951)
 „Gyöngyös: Sár-hegy, a Farkas-mályi kőbánya feletti oldalon” (SOMLYAY L. in BP, 2001)
 „Gyöngyös: Visontai-hegy” (PÉNZES A. in BP, 1949)
 „Gyöngyöstarján” (KOCIANOVICH J. in BP, 1871; VRABÉLYI M. in BP, 1871)

Lit.:

- „Gyöngyös: Sár-hegy” (TERPÓ – BÁLINT, 1984: 6)
 „Gyöngyös: Sár-hegy, a Farkas-mályi kőbányák felett és az erdészház melletti melegkedvelő tölgyes szélén él néhány növény” (MOLNÁR T. in MOLNÁR CS., 2001: 351)
 „Parád: Fehér-kő, Timsósbánya” (SULYOK in SRAMKÓ et al., 2008: 80)

SOÓ (1937: 71) szerint a Mátrában „csak ültetve és elvadulva”. Ezzel szemben SRAMKÓ (2004: 46) érvelései szerint „elképzelhető spontán elemként”.

Ined.:

„Abasár: Sár-hegy” (MAGOS G. in SRAMKÓ G., ex litt., 2009)

„Gyöngyös: Sár-hegy” (FACSAR G., ex verb., 1998)

„Gyöngyös: Sár-hegy, a Szent Anna-tó környékén” (BŐHM É., ex verb., 1998)

„Gyöngyös: a Sár-hegy 25 pontján” (MAGOS G. – SÜLYÖK J. – URBÁN S. in SRAMKÓ G., ex litt., 2010)

„Parád: Fehér-kő, Timsósbánya, mintegy 100 m²-es foltban” (SÜLYÖK J. in SRAMKÓ G., ex litt., 2010)

Cserhát

Lit.:

„Buják” (BOROS in JÁVORKA – SOÓ, 1951: 438)

„Buják: a kőbánya feletti molyhos tölgyesben” (KUN, 1996: 29)

Ined.:

„Buják: Őr-hegy” (BOROS Á., ined., 1920: „elvadulva”)

„Buják: Káponka, a kőbánya feletti molyhos tölgyesben” (SÜLYÖK J., ex litt., 2010)

„Buják: Vár-hegy” (HARMOS K., ined., 2005)

Litke–Etesi-dombság

Ined.:

„Endrefalva: Mogyorós, 2 m²-es foltban” (SÜLYÖK J. in SRAMKÓ G., ex litt., 2010)

„Endrefalva: Nyerges, 2 tő” (SÜLYÖK J. in SRAMKÓ G., ex litt., 2010)

„Endrefalva: Szécsényi Szőlő-hegy, 8 tő” (SÜLYÖK J. in SRAMKÓ G., ex litt., 2010)

Börzsöny

Lit.:

„Perőcsény: Világos-pallag felé, a piros turistajelzés mentén, erdőszélen kivadulva” (NAGY, 2007: 170)

Dunántúli-középhegység

Visegrádi-hegység

Herb.:

„Visegrád: Vár-hegy” (JEANPLONG J. in GU, 1974)

Lit.:

„Visegrád: Vár-hegy” (BARINA – PIFKÓ in BARINA, 2008: 11)

Ined.:

„Visegrád: Vár-hegy” (BOROS Á., ined., 1939)

Budai-hegységHerb.:

„Budapest: Aquincum” (BORBÁS V. in BP, 1893)

„Budapest: Farkas-rét” (LENGYEL G. in BP, 1926; MILTÉNYI R. in GU, 1933)

„Budapest: Farkas-völgy, elvadulva” (CSAPODY V. in BP, 1937)

„Budapest: Zugliget” (KOVÁTS F. in GU, 1927)

Lit.:

„Budapest: művelik” (BORBÁS, 1879: 216)

„Budapest: Buda” (JÁVORKA – SOÓ, 1951: 438)

Ined.:

„Budapest: Farkas-völgy, elvadulva, mert villák közelében, út mellett” (BOROS Á., ined., 1943)

„Budapest: Farkas-völgy, a régi szerelem bolondjai tuja fáin alatt levezető meredek ösvény mellett egy telep” (ANDREÁNSZKY G. – JÁVORKA S., ined., 1943)

„Budapest: Farkas-völgy” (SOMLYAY L., ined., 2002)

„Budapest: Hunyad-orom É-i lejtőjén” (DOMOKOS J. in JÁVORKA S., ined., cca. 1940)

„Budapest: Hunyad-orom” (SOMLYAY L., ined., 2003)

„Budapest: Táboros-hegy” (SOMLYAY L., ined., 2007)

„Budapest: Tündér-hegy” (SOMLYAY L., ined., 2008)

„Budapest: Zugliget, a kőbánya felett egy helyen sok példány” (DOMOKOS J. in JÁVORKA S., ined., cca. 1940)

Tétényi-fennsíkLit.:

„Biatorbágy: Iharos” (BARINA, 2008: 11)

Ined.:

„Biatorbágy: Guba-hegy” (SOMLYAY L., ined., 2009)

„Biatorbágy: Iharos-erdő” (SOMLYAY L., ined., 2009)

„Biatorbágy: Kő-hegy” (SOMLYAY L., ined., 2009)

„Biatorbágy: Kő-hegytől északra lévő névtelen gerincen” (SOMLYAY L., ined., 2009)

„Biatorbágy: Szélkapu-völgy” (SOMLYAY L., ined., 2005)

BakonyHerb.:

„Zirc: Arborétum” (PAPP J. in PU, 1972)

Lit.:

„Bakony” (GÁL in PRISZTER, 1980: 172)

„Kincsesbánya: Valéria-erdő” (KEVEY – SONNEVEND in KEVEY, 2008: 52. táblázat). Ős-honosnak tűnik, közelében település nincs!

Nyugat-Dunántúl**Soproni-hegység**Herb.:

„Sopron: Felső Lővérek, az Állami Szanatóriumnál levő erdőben” (KÁROLYI Á. in BP, 1964)

„Sopron: Városligeti-erdő, tölgyesben” (KÁRPÁTI Z. in BP, 1948, 1950)

Lit.:

„Sopron: Felső Lővérek, az Állami Szanatóriumnál levő erdőben” (KÁROLYI in CSAPODY et al., 2004: 206)

„Sopron: Felső-Lővérek” (TÍMÁR, 1996: 44)

„Sopron: Városligeti-erdő, tölgyesben” (KÁRPÁTI, 1932: 6; KÁRPÁTI in CSAPODY et al., 2004: 206; TÍMÁR, 1996: 44)

„Sopron: a Városligeti erdőtől a Béka-tóig néhol tömegesen” (KÁRPÁTI, 1938: 82)

„Sopron: a Városligeti-erdő több pontján” (CSAPODY – KIRÁLY – SZMORAD in CSAPODY et al., 2004: 206)

„Sopron: Ojtozi-fasor, tölgyesben” (SOÓ, 1941: 15; CSAPODY – KIRÁLY – SZMORAD in CSAPODY et al., 2004: 206)

„Sopron: a Városliget cseres-tölgyesében” (KÁRPÁTI, 1956: 290)

„Sopron: Károly-magaslat, a Deák-kút mögött (CSAPODY in CSAPODY et al., 2004: 206)

„Sopron: a Károly-magaslat keleti lábán, Muck-pihenő” (CSAPODY – KIRÁLY – SZMORAD in CSAPODY et al., 2004: 206)

„Sopron: Sörház-domb” (TÍMÁR, 1996: 44)

„Sopron: Béka-tó” (CSAPODY – KIRÁLY – SZMORAD in CSAPODY et al., 2004: 206)

„Sopron: a Dalos-hegy keleti oldalán” (CSAPODY – KIRÁLY – SZMORAD in CSAPODY et al., 2004: 206)

„Sopron: Haraszt-lejtő” (CSAPODY – KIRÁLY – SZMORAD in CSAPODY et al., 2004: 206)

Ined.:

„Sopron: Károly-magaslat, Deák-kút mögött (CSAPODY I., ined., 1965)

Fertőmelléki-dombsor

Lit.:

- „Sopron: a Csalánkerttől 0,5 km-re délkeletre, erősen bolygatott félszáraz kocsánytalan tölgyesben több tíz m²-es telep” (KIRÁLY – KIRÁLY, 1999: 235)
 „Sopron: Pinty-tetőtől keletre, a Hideg Infrid-dűlőtől északra, félszáraz kocsánytalan tölgyesben hatalmas telepet alkot” (KIRÁLY – KIRÁLY, 1999: 235)
 „Sopron: Dudlesz-erdő nyugati peremén, a B9-B10-es országhatárkövek közelében, gyertyános-tölgyes szélén” (KIRÁLY – KIRÁLY, 2005: 92)

Kőszegi-hegység

Herb.:

- „Kőszeg: kertben” (FREH A. in HS, cca. 1870)
 „Kőszeg” (MÁRTON J. in BP, 1890; GÁYER GY. in BP, 1919)
 „Kőszeg: bokros helyen” (PIERS V. in HS, 1897; WAISBECKER A. in HS, 1904; WAISBECKER A. in BP, 1908)
 „Kőszeg: Alsó-erdő” (VISNYA A. in BP, 1933)
 „Kőszeg: Téglavető” (SOÓ R. in BPU, 1932)

Lit.:

- „Kőszeg: kertekben” (FREH, 1875–1876: 16)
 „Kőszeg: cserjékben az alsó téglaszín mögött” (WAISBECKER, 1882: 21)
 „Kőszeg: cserjékkel benőtt széles mezsgyén az alsó téglaszínél Kőszegen, 100-nál több cserjében díszlik, kétségtelenül vad” (WAISBECKER, 1891: 84)
 „Kőszeg: szőlőskertek közötti cserjésben és az alsó téglaszín fölött” (WAISBECKER in PIERS, 1890: 246)
 „Kőszeg: cserjékben az alsó téglavető körül” (FREH, 1882–1883: 25)
 „Kőszeg: Meszes-völgy: az alsó téglagyár fölött szakadékos parton, kétségtelenül spontán és nem elvadult állapotban” (GÁYER, 1925: 18)
 „Kőszeg: Alsó-erdő, spontán előfordulás” (GÁYER, 1932: 11)

Kőszeg-hegyalja

Herb.:

- „Csepreg” (KÁROLYI Á. in BP, 1947)

Lit.:

- „Kőszeg: az Ólmodra vezető földút mellett, jobb oldalt, mielőtt az utat mindkét oldalról fenyőerdők szegélyeznék” (KESZEI, 1994: 170)
 „Kőszeg: az Ólmodi út mellett a várostól 1 km-re ÉK-re, ligetes, füves tölgyes erdő-szegélyében, több tucat tő” (KIRÁLY – MESTERHÁZY in KIRÁLY et al., 2007: 35)
 „Kőszeg: Ólmodi úttól É-ra, acidofil gyertyános-tölgyesben” (KIRÁLY – KIRÁLY in KIRÁLY et al., 2007: 35)

„Kőszeg: a 87-es főút elkerülő szakasza mellett, az Ólmodi út kezdetén, cserjésekben” (KIRÁLY – MESTERHÁZY in KIRÁLY et al., 2007: 35)

Pinka-sík

Lit.:

„Egyházásrádóc: Vágás-erdő, üde gyertyános-tölgyes nyiladékán” (KIRÁLY in KIRÁLY et al., 2007: 35)

„Sorkifalud: Dömötöri, művelik” (BORBÁS, 1887: 207)

„Sorkifalud: Taródháza, művelik” (BORBÁS, 1887: 207)

„Sorokpolány: a 86-os út 64-es km-e közelében az út K-i oldalán, erdőszegélyben” (KIRÁLY in KIRÁLY et al., 2007: 35)

Őrség

Lit.:

„Gödörháza” (GÁYER, 1936: 153)

„Szentgyörgyvölgy” (SZODFRIDT – TALLÓS in KÁROLYI – PÓCS, 1970: 475)

„Velemér” (SZODFRIDT – TALLÓS in KÁROLYI – PÓCS, 1970: 475)

Dél-Dunántúl

Zalai-dombsídek

Herb.:

„Murarátka” (KÁROLYI Á. in BP, 1956)

„Zalaegerszeg: Alsó-erdő” (KLUBER L. in PU, 1961)

Lit.:

„Murarátka” (KÁROLYI – PÓCS, 1957: 199; KÁROLYI – PÓCS in SOÓ, 1966: 522)

Ined.:

„Murarátka” (KOVÁCS J. A., ined., 1999: „erdőszélen”)

Külső-Somogy

Lit.:

„Alsóhetény: Hetényi-erdő, a községtől északra, gyertyános-tölgyes származékerdőben, hatalmas telepekben” (KIRÁLY – KIRÁLY, 2005: 92)

„Somogydöröcske: Marosdi-erdő déli részén, gyertyános-tölgyes szélében, nagyobb telepekben” (KIRÁLY – KIRÁLY, 2005: 92)

Ined.:

„Törökkoppány: a falutól délre néhány helyen tömeges” (KIRÁLY G., ex litt., 2001)

ZselicLit.:

„Szentbalázs” (SEBŐ in DÉNES, 1999: 177)

Ined.:

„Nagyváty: Fekete-erdő” (LEHOCZKY I., ined., 2001)

„Sásd: Herceg-erdő” (HAVASI F. – KEVEY B., ined., 2007)

VölgységLit.:

„Harc” (KONKOLY, 1977: 49; KONKOLY in KEVEY, 1995: 47)

„Lengyel: Anna-fürdő és a Papdi-kápolna között” (TÓTH I. Zs. in KEVEY, 1995: 47)

Ined.:

„Harc: a Sió melletti erdőben” (KONKOLY L., ex verb., 1988)

Nyugati-MecsekHerb.:

„Pécs” (ANDRASOVSKY J. in BP, 1915)

„Pécs: Mecsek” (RICHTER A. in BP, 1894; LENGYEL G. in BP, 1911; JÁVORKA S. in BP, 1915)

„Pécs: Bálcs-tető” (VÖRÖSS L. Zs. in PU, 1971)

„Pécs: Dömörkapu” (KÁROLYI Á. in BP, 1956; SZUJKÓ-LACZA J. in BP, 1956)

„Pécs: Misina” (VAJDA L. in BP, 1931; KÁRPÁTI Z. in BP, 1934; HAJNÁDY ? in BP, 1934; JÁVORKA S. in BP, 1948; BÁNÓ I. in BP, 1950; FELFÖLDY L. in BPU, 1950; SOÓ R. in BPU, 1956; KÁROLYI Á. in BP, 1962; UHERKOVICH G. in PU, 1950; KLUBER L. in PU, 1957)

Lit.:

„Pécs” (NENDTVICH, BP: 1843)

„Pécs: Mecsek” (MAYER, 1858-1859: 32; BALOG, 1917: 14)

„Pécs: Árpád-tető” (HORVÁT, 1942: 141; HORVÁT, 1956: 143)

„Pécs: Bálcs-tető” (KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 47)

„Pécs: Bányatelep” (HORVÁT, 1942: 141)

„Pécs: Bányatelep, Széchenyi-akna” (KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 58)

„Pécs: Dömörkapu” (KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 58)

- „Pécs: Fehér-kút” (KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 58)
 „Pécs: Kanta-vár” (KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 79)
 „Pécs: Kis-rét” (HORVÁT, 1946: 45)
 „Pécs: Lapis” (HORVÁT, 1942: 141)
 „Pécs: Mandulás” (KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 47)
 „Pécs: Misina” (HORVÁT, 1946: 42; KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 47)
 „Pécs: Misina – Tubes” (DÉNES, 1995: 18)
 „Pécs: Tettye” (HORVÁT, 1942: 141)
 „Pécs: Tubes” (KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998: 47)

Ined.:

- „Pécs: Árpád-tető” (BOROS Á., ined., 1953)
 „Pécs: Árpád-tető és a Tripammer-fa között” (TÓTH I. Zs., ex verb., 2001)
 „Pécs: Bálics-tető” (MILLNER P., ined., 1975)
 „Pécs: Bányatelep” (MILLNER P., ined., 1953)
 „Pécs: Bárány-tető” (MILLNER P., ined., 1967; KEVEY, ined., 1992)
 „Pécs: Kardos-turistaút” (MILLNER P., ined., 1945)
 „Pécs: Lámpás-völgy” (KEVEY B., ined., 1978)
 „Pécs: Misina keleti részén” (BOROS Á., ined., 1922)
 „Pécs: Tubes” (BOROS Á., ined., 1952)
 „Pécs: Kis-Tubes” (KEVEY B., ined., 2007)
 „Pécs-Magyarürög: Vörös-hegy” (MILLNER P., ined., 1968)

Keleti-Mecsek

Lit.:

- „Hosszúhetény: Nagy-mező” (DÉNES, 1996: 75)
 „Pécsvárad” (HORVÁT, 1943: 110)
 „Pécsvárad: Arany-hegy” (DÉNES, 1996: 75)
 „Pécsvárad: Csiger-gödör” (TÓTH, 2000: 134)
 „Pécsvárad: Nádasdi-hegy” (DÉNES, 1996: 75)
 „Pécsvárad: Pavojda” (TÓTH, 1998: 42)
 „Pécsvárad: Ruzsoma” (TÓTH, 1998: 42)
 „Pécsvárad: Ruzsoma, Külső-tanyák” (TÓTH, 2007: 64)
 „Zengővárkony: Fodor-gyöp” (TÓTH, 1998: 42)

Ined.:

- „Pécsvárad: Csiger-tető” (KEVEY B., ined., 2002)
 „Pécsvárad: a lőtér melletti erdőben” (KEVEY B., ined., 2002)
 „Pécsvárad: Pavojda” (KEVEY B., ined., 2003)
 „Pécsvárad: Öreg-Béke” (KEVEY B., ined., 2001)
 „Hosszúhetény: Potor-hegy” (KEVEY B., ined., 2010)
 „Hosszúhetény: Horoghinta” (KEVEY B., ined., 2010)

Villányi-hegység

Herb.:

- „Bisse: Bissei-völgy” (SIMON T. – PRISZTER SZ. – BORHIDI A. in BPU, 1965)
 „Bisse: Tenkes-hegy” (SOMLYAY L. in BP, 2000)
 „Csarnóta: Nagy-hegy” (SOMLYAY L. in BP, 2000)
 „Kisharsány: Köves-tető” (SIMON T. in BPU, 1961)
 „Máriagyűd” (SIMONKAI in BP, 1873; HORVÁT A. O. in HP, 1956)
 „Nagyharsány: Szársomlyó” (PÉNZES A. in BP, 1926; HORVÁT A. O. in HP, 1962; CSAPO-
 DY V. in BP, 1964; KÁROLYI Á. in BP, 1965)
 „Palkonya” (JEANPLONG J. in GU, 1968)
 „Siklós: Akasztófa-hegy” (VÖRÖSS L. Zs. in PU, 1964)
 „Villány” (SIMONKAI L. in BP, 1873)
 „Villány: cserjésekben” (HORVÁT A. O. in HP, 1956)
 „Villánykövesd” (HORVÁT A. O. in HP, 1956)
 „Villánykövesd: Fekete-hegy” (VÖRÖSS L. Zs. in PU, 1965)

Lit.:

- „Villányi-hegység: Villánytól Máriagyűdig vonuló hegysor erdeiben bőven” (SIMONKAI, 1873: 190; HORVÁT, 1942: 141)
 „Bisse: Pécsi-lapis” (KEVEY, 1985–1986: 1. táblázat)
 „Bisse: Poszthagymás” (KEVEY, 1985–1986: 1. táblázat)
 „Bisse: Remete” (KEVEY, 1984b: 27)
 „Kisharsány: Siklósi-völgy” (KEVEY, 1985–1986: 1. táblázat)
 „Kistótfalu: Átai-hegy” (KEVEY, 1984b: 27)
 „Kistótfalu: Csicsó-hegy” (KEVEY, 1985–1986: 1. táblázat)
 „Máriagyűd” (KITAIBEL, 1799: 453; KITAIBEL in GOMBOCZ – HORVÁT, 1938-1939: 32; SIMONKAI, 1873: 190; HORVÁT, 1974: 50)
 „Máriagyűd: Tenkes” (HORVÁT, 1972: 84)
 „Máriagyűd: Tenkes – Csukma” (DÉNES, 1995: 22)
 „Nagyharsány” (PRISZTER in HORVÁT, 1957: 178)
 „Nagyharsány: Szársomlyó” (HORVÁT, 1972: 127)
 „Nagytótfalu: Császár-hegy” (KEVEY, 1984b: 27)
 „Palkonya” (JEANPLONG, GU: 1968)
 „Palkonya: Török-cser” (HORVÁT, 1936: 19)
 „Villány” (SIMONKAI, 1873: 190)
 „Villány: Somsich-hegy” (NAGY I. – VÖRÖSS, 1967: 6)
 „Villánykövesd” (HORVÁT, 1974: 50)
 „Villánykövesd: Fekete-hegy” (KEVEY, 1984b: 27)
 Azonosíthatatlan lelőhely: „Csomor-hegy” (PAPP J. in HORVÁT, 1957: 178)

Ined.:

- „Csarnóta: Kopasz-hegy” (KEVEY B., ined., 1989)
 „Kistótfalu: Kopasz-hát” (KEVEY B., ined., 1999)
 „Máriagyűd: Csukma-hegy” (KEVEY B., ined., 1998)
 „Máriagyűd: Köves-máj” (KEVEY B., ined., 2009)

- „Máriagyűd: a Tenkes nyugati gerincén” (BOROS Á., ined., 1961)
 „Máriagyűd: Tenkes” (KEVEY B., ined., 1987)
 „Nagyharsány: Ördög-árok” (KEVEY B., ined., 1979)
 „Nagyharsány: Szársomlyó” (BOROS Á., ined., 1922; KEVEY B., ined., 1974)
 „Nagytótfalu: Kecskéhati-erdő” (KEVEY B., ined., 2007)
 „Nagytótfalu: Luca-karéj” (KEVEY B., ined., 2007)
 „Palkonya: Török-cser” (KEVEY B., ined., 2007)
 „Vokány: Trinitás-erdő” (KEVEY B., ined., 1975)

Baranyai-dombság

Herb.:

- „Palkonya” (VÖRÖSS L. Zs. – FARKAS B. in PU, 1978)
 „Székelyszabar” (HORVÁT A. O. in HP, 1961)
 „Turony” (HORVÁT A. O. in HP, 1962)

Lit.:

- „Baksa” (HORVÁT, 1942: 141)
 „Bár” (HORVÁT, 1977: 50)
 „Belvárdgyula” (HORVÁT, 1974: 50)
 „Görcsöny” (HORVÁT, 1942: 141)
 „Kistótfalu” (HORVÁT, 1942: 141)
 „Máriakéménd” (DÉNES, 1997: 20)
 „Pécs-Nagypárad: Pécsudvardi-erdő” (HORVÁT, 1939-1940: 35)
 „Székelyszabar” (HORVÁT, 1942: 141; HORVÁT, 1972: 157)
 „Székelyszabar: Szabari-erdő” (KEVEY in DÉNES, 1999: 177)
 „Turony” (HORVÁT, 1974: 50)
 „Villánykövesd” (HORVÁT, 1942: 141)

Ined.:

- „Bosta: Nagy-erdő” (KEVEY B., ined., 1994)
 „Diósvizsló: Csikorgó” (KEVEY B., ined., 1989)
 „Garé: Konisa-erdő” (KEVEY B., ined., 1994)
 „Kisjakabfalva: Villányi-erdő” (HORVÁT A. O. – KEVEY B., ined., 1975)
 „Kökény: Malom-völgy” (KEVEY B., ined., 1994)
 „Ócsárd: Vágott-erdő” (KEVEY B., ined., 2005)
 „Pécs-Nagypárad: Pécsudvardi-erdő” (KEVEY B., ined., 1977)
 „Turony: Sziget-alja” (KEVEY B., ined., 2010)
 „Újpetre: Palkonyai-erdő” (KEVEY B., ined., 1979)

Geresdi-dombság

Lit.:

- „Erdősmecske” (HORVÁT, 1942: 141)
 „Fazekasboda” (HORVÁT, 1942: 141)

„Geresdlak: Tuskó-forrás völgyének felső szakaszán” (TÓTH, 2007: 65)
 „Lovászhetyő: a halastavak menti kis erdőben a Piros-domb alatt” (TÓTH, 2007: 65)

Ined.:

„Bátaapáti: Apáti-erdő” (KEVEY B. – TÓTH I. Zs., ined., 1987)
 „Bátaapáti: Fenyves-tető” (KEVEY B., ined., 1990)
 „Bátaszék: Kövesdi-erdő” (HORVÁT A. O. – KEVEY B., ined., 1975)
 „Geresdlak: Disznós-árok” (KEVEY B., ined., 2006)
 „Geresdlak: Kisgeresdi-erdő” (KEVEY B., ined., 2004)
 „Geresdlak: Laki-árok” (KEVEY B., ined., 2004)
 „Lovászhetyő: Róka-hegy” (KEVEY B., ined., 2001)

Szekszárdi-dombság

Herb.:

„Szálka: vizenyős réten” (CSAPODY V. in BP, 1934)
 „Szekszárd: Óriás-hegy” (BOROS Á. in BP, 1920)

Lit.:

„Tolna megye” (KITAIBEL, 1863: 430)
 „Szekszárd: Bat” (HOLLÓS, 1914: 58)
 „Szekszárd: Bükk” (HOLLÓS, 1914: 58)
 „Szekszárd: Óriás-hegy” (BOROS in HORVÁT, 1942: 141.)
 „Szekszárd: Sötét-völgy” (BARTAL, 1910: 40; HORVÁT, 1956: 145; 1957: 178)

Ined.:

„Szálka: Felső-erdő” (KEVEY B., ined., 1988)
 „Szálka: Szálkai-völgy” (KEVEY B., ined., 1988)
 „Szekszárd: Éles-hegyhát” (HORVÁT A. O. – KEVEY B., ined., 1975)
 „Szekszárd: Sötét-völgy” (KEVEY B., ined., 1977)

Termőhelyi igények, társulásviszonyok

Fényigényes faj, árnyalás esetén csak vegetatív hajtásokat hoz, amelyek többnyire a talajfelszínen kúsznak. Melegkedvelő, fagyérzékeny faj. Bázi-sokban és tápanyagokban gazdag, mésztartalmú, mullhumuszos talajokat kedvel, amelyek kémhatása a gyengén savanyútól a gyengén lúgosig terjedhet. Elsősorban a félszáraz termőhelyeket részesíti előnyben, de üde és száraz talajokon is jól fejlődik. Kerüli a túlságosan nedves termőhelyeket. Legtöbbször barna erdőtalajokon fordul elő, de megtalálható rendzinán, valamint törmelék- és öntéstalajokon is (SOÓ, 1966, 1980).

A *Lonicera caprifolium* a szubmediterrán jellegű száraz tölgyesekben és a nyugat-balkáni mezofil lomberdőkben a legelterjedtebb, ezért *Orno-Cotinetalia* (incl. *Orno-Cotinion*) és *Aremonio-Fagion* karakterfajnak tekinthető (SOÓ, 1966, 1968). A száraz tölgyesek (*Orno-Cotinetalia*) között leggyakoribb a délkelet-dunántúli molyhos tölgyesekben (*Tamo-Quercetum virgilianae*), ahol fáciesképző is lehet (vö. HORVÁT, 1972; KEVEY in KEVEY – BORHIDI, 1998). SOÓ (1966) szerint a nyugat-dunántúli molyhos tölgyesekben (*Euphorbio angulatae-Quercetum pubescentis*) is előfordul. Itt azonban már nagyon ritka lehet, mert KIRÁLY (2001) táblázataiban nem szerepel. Ugyancsak ritka az Északi-középhegység molyhos tölgyeseiben (*Corno-Quercetum pubescentis*), mely társulásból csak KUN (1996) említi (Cserhát). Délkelet-Dunántúlon a molyhos tölgyesekkel érintkező erdőtársulásokba is behúzódik, így megtalálható bokorerdőkben (*Inulo spiraeifoliae-Quercetum pubescentis*), tetőerdőkben (*Aconito anthorae-Fraxinetum orn*), valamint cseres-tölgyesekben (*Potentillo micranthae-Quercetum dalechampii*) egyaránt (vö. HORVÁT, 1972; KEVEY – BORHIDI, 1998). Nemrég a Bakony cseres-tölgyeséből (*Fraxino orno-Quercetum cerridis*) is előkerült (KEVEY – SONNEVEND in KEVEY, 2008). A Magyar-középhegység területéről eléggé hiányosak az ide vonatkozó ismereteink. Többnyire utak mellől, bolygatott cserjésekből és erdőszélekről említik. A Déli-Alföld (Harkányi- és Nagynyárádi-sík) területén zárt lösztölgyesekben (*Pulmonario mollis-Quercetum roboris*) is megtalálható (KEVEY ined.). Ugyanezen asszociációból került elő nemrég a Zámolyi-medencében (KEVEY – SIMON GY. – LENDVAI ined.). A *Lonicera caprifolium* egyes tájakon a mezofil lomberdőkben (*Fagetalia*: p. p. *Fagion sylvaticae*, *Aremonio-Fagion*) is gyakori. Délkelet-Dunántúl egyes tájegységein (Villányi-hegység, Baranyai-, Geresdi- és Szekszárdi-dombság) a gyertyános-tölgyesekben (*Asperulo taurinae-Carpinetum*) gyakori, másutt (Mecsek, Völgyesség) már ritka (KEVEY ined.). Áthúzódik a szomszédos Zselic (*Helleboro dumetorum-Carpinetum*) gyertyános-tölgyeseibe is (KEVEY ined.). A környező síkságokon a Dráva-sík keleti felének gyertyános-tölgyeseiben (*Veronico montanae-Carpinetum*) egyre gyakoribbá válik (KEVEY, 2007b), majd a Harkány-Nagynyárádi-sík löszplatójának gyertyános-tölgyeseiben (*Corydali cavae-Carpinetum*) általánosan elterjedt (KEVEY ined.). E síkvidékeken át kelet felé a Mohácsi-sziget gyertyános-tölgyeseit (*Carpesio abrotanoidis-Carpinetum*) is eléri (KEVEY – TÓTH I., 2000b). SOÓ (1966) és KIRÁLY G. – KIRÁLY A. (2005) szerint ritkán a nyugat-dunántúli gyertyános-tölgyesekben (*Cyclamini-Carpinetum*) is megjelenik. E társulásban azonban nagyon ritka lehet, mert a szakirodalomban nincs nyoma (vö. SOÓ, 1934; CSAPODY, 1964; SZMORAD, 1994; KIRÁLY, 2001). A délkelet-Dunántúl bükköseiben már ritkább. A Mecsek és a Szekszárdi-dombság bükköseiben (*Helleboro odori-Fagetum*) még

elvétve előfordul, de a Völgyesség és a Geresdi-dombság bükköseitől már hiányzik (KEVEY ined.). Ezzel szemben Villányi-hegység bükkösein gyakori (KEVEY, 1985-1986). SOÓ (1966) a nyugat-dunántúli (*Cyclamini-Fagetum*) és a délnyugat-dunántúli (*Vicio oroboidi-Fagetum*) bükkösökből is említi. E két társulásban azonban szintén ritka lehet, mert a hazai cönológiai irodalom nem jelzi (vö. SOÓ, 1934; CSAPODY, 1964; BORHIDI, 1960, 1963, 1965; PÓCS, 1960; PÓCS et al., 1958; SZMORAD, 1994). BORHIDI (1963) csak a *Vicio oroboidi-Fagetum* horvátországi földrajzi variánsa (*croaticum*) kapcsán közli. Ritkán előfordul továbbá a délkelet-dunántúli szurdokerdőkben (*Scutellario altissimae-Aceretum pseudoplatani*), azonban csak a villányi-hegységi (KEVEY, 1984b) és a geresdi-dombsági (KEVEY ined.) töredékes állományai-ban él. Ugyancsak ritka a dél-dunántúli törmeléklejtő-erdőkben (*Tilio tomentosae-Fraxinetum orn*), mindössze a villányi-hegységi állományokból került elő (KEVEY ined.).

Az egyéb társulások közül a keményfás ligeterdőket kell elsősorban megemlíteni. SOÓ (1966) a *Fraxino pannonicæ-Ulmetum* nyugat-dunántúli variánsából (*noricum*) említi, de ezen adatnak sem került elő az irodalmi háttere. A Dráva-sík, valamint a Harkány-Nagynyárádi-sík tölgy-kőris-szil ligeteiben (*Carici brizoides-Ulmetum*) szórványos (KEVEY, 2007a; KEVEY ined.), a Mohácsi-sziget tölgy-kőris-szil ligeteiben (*Scillo vindobonensis-Ulmetum*) pedig ritka (KEVEY ined.). A Dráva-sík keleti részén és a Harkányi-síkon néhol égerligetekben (*Paridi quadrifoliae-Alnetum*) is megjelenik (KEVEY ined.), míg Mattynál a Dráva hullámterében egy fehérynár-liget (*Senecioni sarracenici-Populetum albae*) állományból is előkerült (KEVEY in KEVEY – TÓTH, 2006). Végül SOÓ (1966) szerint ritkán a nyugat-dunántúli mészkerülő tölgyesekben (*Campanulo rotundifoliae-Quercetum petraeae*) is előfordul. E cönológiai adat irodalmi nyoma szintén nem került elő. Valószínűleg – a többi nyugat-dunántúli adattal együtt – CSAPODY ISTVÁN szóbeli közlése nyomán kerülhetett SOÓ (1966) munkájába.

Természetvédelmi vonatkozások

A jerikói lonc nem szerepel veszélyeztetett fajként a NÉMETH-féle (1989) Vörös Könyvben. BARTHA (2000) a sebezhető (VU) kategóriába sorolta, míg úgyszintén nem találjuk a KIRÁLY et al. (2007) által összeállított vörös listában sem. 1988-ban került fel a védettségi listára 500 Ft eszmei értékkel, 1993-ban természetvédelmi értékét 2 ezer Ft-ra módosították, amely napjainkban is érvényes.

Veszélyforrásként elsősorban az intenzív erdőgazdálkodást lehet megnevezni, amely nem ügyel a faj egyik legfőbb élőhelyére, az erdőszegélyekre, s azt sokszor a fakitermelések során megsemmisíti. Ugyancsak problémát jelentenek a fahasználatok előtt végzett cserjeirtások is, amelyeknek a védett jerikói lonc is áldozatul esik. Dekorativitása miatt előfordul, hogy virágzó egyedeit kiássák, de az erdőbelsőben lévő vegetatív állapotban lévő egyedeket ez a veszély nem fenyegeti. A nagyvad különösebben nem bántja. Gazdag virágzása és gyors növekedése miatt közkedvelt díszcserje. Fel tűnően szép megjelenése révén előszeretettel ültetik parkokban, kertekben, arborétumokban és botanikus kertekben.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik a szakirodalmi és herbáriumi adatok elérése kapcsán nyújtottak segítséget, vagy közöletlen adataikat rendelkezésre bocsátották: Balogh Lajos, Barina Zoltán, Csiky János, Dénes Andrea, Harnos Krisztián, Horvát Adolf Olivér†, Isépy István, Kalotás Zsolt, Király Gergely, Konkoly Lajos, Lehoczky István, Millner Pál†, Papp Gábor, Somlyay Lajos, Sramkó Gábor, Sulyok József, Szalczer Bálint, Tóth István Zsolt. Külön köszönettel tartozunk Kovács J. Attilának a lektori munkájáért.

Irodalom

- BALOG K. (1917): A virágos Mecsek. – Mecsek Egyesület Évkönyve **27**: 5–29.
- BARINA Z. (2008): Adatok a Dunántúli-középhegység és környéke flórájához. – Flora Pannonica **6**: 3–23.
- BARTAL K. (1910): Adatok Szekszárd környékének flórájához. – Botanikai Közlemények **9**: 33–40.
- BARTHA D. – MÁTYÁS CS. (1995): Erdei fa- és cserjefajok előfordulása Magyarországon. – Saját kiadás, Sopron, 223 pp. (spec. p. 94.)
- BARTHA D. (1987): Egyes, hazánkban őshonos és gyakrabban kultivált fa- és cserjefaj nemzetségnevének eredete és jelentése. – Az Erdő **36**: 363–367.
- BARTHA D. (1991): Hazánk védett fa- és cserjefajai VIII. Szőlők, loncok. – Erdészeti Lapok **126**(7-8): 224–225.
- BARTHA D. (1992): A jerikói lonc. – Élet és Tudomány **67**: 799–800.
- BARTHA D. (1997): Fa- és cserjehatározó. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 340 pp.
- BARTHA D. (2000): Vörös Lista. Magyarország veszélyeztetett fa- és cserjefajai. Kék lista. Magyarország aktív védelemben részesülő fa- és cserjefajai. Fekete Lista. Magyarország adventív fa- és cserjefajai. – LővérPrint, Sopron, 32 pp.
- BARTHA D. (2009): *Lonicera* L. – Lonc. In: KIRÁLY G. (szerk.): Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvalfő, p. 396.

- BORBÁS V. (1879): A főváros és környékének növényzete. In: GERLÓCZI GY. – DULACSKA G. (szerk.): Budapest és környéke természetrajzi, orvosi és közművelődési leírása I. – Budapest, pp. 117–286.
- BORBÁS V. (1887): Vasvármegye növényföldrajza és flórája. – Vasmegyei gazdasági Egyesület, Szombathely, 395 pp.
- BORHIDI, A. (1960): Fagion-Gesellschaften und Waldtypen im Hügelland von Zselic. – *Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis, Sectio Biologica* **3**: 75–87.
- BORHIDI, A. (1963): Die Zönologie des Verbandes Fagion illyricum I. Allgemeiner Teil. – *Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae* **9**: 259–297.
- BORHIDI, A. (1965): Die Zönologie des Verbandes Fagion illyricum II. Systematischer Teil. – *Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae* **11**: 53–102.
- BROWICZ, K. (1976): *Lonicera* L. In: TUTIN, T. G. et al. (eds.): *Flora Europaea*. Vol. 1V. – Cambridge Univ. Press, Cambridge, pp. 46–48.
- CSAPODY I. – KIRÁLY G. – SZMORAD F. – TÍMÁR G. (2004): A Soproni-hegység edényes flórája. – *Flora Pannonica* **2**(1): 1–507.
- CSAPODY, I. (1964): Die Waldgesellschaften des Soproner Berglandes. – *Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae* **10**: 43–85.
- DÉNES A. – KEVEY B. – ORTMANN-AJKAY A. – PÁLFAI L. (1996-1997): A Dráva-sík védelmet érdemlő területei. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* **41-42**: 5–12.
- DÉNES A. (1995): A Mecsek és a Villányi-hegység karsztbokorerdői. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* **39**: 5–31.
- DÉNES A. (1996): Értékes vegetációfoltok a keleti-Mecsek déli lábánál. – *Természetvédelmi Közlemények* **3-4**: 71–79.
- DÉNES A. (1997): Máriakéménd község növénytani értékei. – *Környezetvédelmi és Községi Értéktudó Egyesület, Máriakéménd*, 23 pp.
- DÉNES A. (1999): Jerikói lonc (*Lonicera caprifolium* L.). In: FARKAS S. (szerk.): *Magyarország védett növényei*. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, p. 177.
- FREH A. (1875-1876): Kőszeg viránya. – *Kőszegi Benedek Elek református kisgymnázium Értesítője* 1875–1876. – Kőszeg, pp. 3–33.
- FREH A. (1882-1883): Kőszeg és vidékének viránya. – *Kőszegi katolikus gimnázium Értesítője* 1882–1883. – Kőszeg, pp. 3–33.
- GÁYER Gy. (1925): Vasvármegye fejlődéstörténeti növényföldrajza és a praenorikumi flórasáv. – *Vasvármegyei Múzeum Évkönyve* **1**: 1–43.
- GÁYER Gy. (1932): Új adatok Vasvármegye flórájához III. – *Vasvármegyei Múzeum Évkönyve* **6**: 7–11.
- GÁYER Gy. (1936): Gödörháza. – *Magyar Királyi Ferencz J. Tudományos Egyesület Közleményei (Szeged)* **2**(2): 128–160.
- GENCSI L. – VANCURA R. (1989): *Dendrológia*. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 728 pp. (spec. pp. 696–697.)
- GOMBOCZ E. – HORVÁT A. O. (1938–1939): Kitaibel Pál Baranyában. – *Ciszterci Rend pécsi Nagy Lajos Gimnáziumának Értesítője* 1938–1939, pp. 21–72.
- HEGI, G. (1925): *Illustrierte Flora von Mittel-Europa*. Band VI/1. – Carl Hansen Verlag, München, pp. 258–259.
- HOLLÓS L. (1914): Tolnavármegye flórájához. – *Magyar Botanikai Lapok* **13**: 57–59.
- HORVÁT A. O. (1936): *Ex Flora Baranyaënsi* 2. – Pécsi Városi Múzeum Kiadványai 4., Pécs, 20 pp.

- HORVÁT A. O. (1939 – 1940): A Mecsek-hegység és déli síkjának növényföldrajzi tájegységei. – Ciszterci Rend pécsi Nagy Lajos Gimnáziumának Évkönyve (1939 – 1940), Pécs, pp. 27–40.
- HORVÁT A. O. (1942): A Mecsekhegység és déli síkjának növényzete 2. A Mecsekhegység és környékének flórája. – Ciszterci Rend, Pécs, 160 pp. + 1 térkép.
- HORVÁT A. O. (1943): Pótlások „A Mecsekhegység és környékének flórája”-hoz (1941). – Botanikai Közlemények 40(1-2): 101–112.
- HORVÁT A. O. (1946): A Pécsi Mecsek (Misina) természetes növényösszetevői. – Dunántúli Tudományos Intézet, Pécs, 52 pp.
- HORVÁT A. O. (1956): Mecseki tölgyesek erdőtípusai. – Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 1: 131–148.
- HORVÁT A. O. (1957): Pótdatok a Mecsek hegység és környékének flórájához. – Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 2: 163–180.
- HORVÁT A. O. (1972): Die Vegetation des Mecsekgebirges und seiner Umgebung. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 376 pp.
- HORVÁT A. O. (1974): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1942–1971) II. – Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 19: 37–55.
- HULJÁK J. (1929): A *Daphne cneorum* L. és néhány érdekesebb növény előfordulása a Bükkhegységben. – Magyar Botanikai Lapok 28: 34–36.
- JÁVORKA S. – SOÓ R. (1951): A magyar növényvilág kézikönyve I. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 582 pp.
- KÁROLYI Á. – PÓCS T. (1957): Újabb adatok Délnyugat-Dunántúl flórájához. – Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici 8: 197–204.
- KÁROLYI Á. – PÓCS T. (1970): Délnyugat-Dunántúl flórája III. – Acta Academiae Paedagogicae Agriensis Nova Series 8: 469–495.
- KÁRPÁTI Z. (1932): Adatok Sopron vármegye flórájához. – Annales Sabariensis Folia Musealia 1: 4–6.
- KÁRPÁTI Z. (1938): Érdekes és újabb növényelőfordulások Sopron környékén. – Soproni Szemle 2: 74–84.
- KÁRPÁTI Z. (1956): Die Florengrenzen in der Umgebung von Sopron und der Floren-distrikt Laitaicum. – Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae 2: 281–307.
- KESZEI B. (1994): Adatok a Kőszeg környéki védett növényekről. – Vasi Szemle 47: 197–204.
- KEVEY B. – BORHIDI, A. (1998): Top-forest (*Aconito anthorae-Fraxinetum orn*) a special ecotonal case in the phytosociological system (Mecsek mts, South Hungary). – Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae 41: 27–121.
- KEVEY B. – CZIMBER GY. (1984): A mosonmagyaróvári „Május 1.-liget” kapcsolata a Szigetköz természetes növénytakarójával. – A Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kar Közleményei 26: 235–255.
- KEVEY B. – HORVÁT A. O. (2000): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1972 – 2000). – Folia Comloensis 9: 5–70.
- KEVEY B. – OROSZ-KOVÁCS ZS. – TÓTH I. – BORHIDI A. (1992): Adatok a Béda-Karapancsa Tájvédelmi Körzet flórájához. – Dunántúli Dolgozatok. Természettudományi Sorozat 6: 13–25.
- KEVEY B. – TÓTH I. (2000a): Adatok a hazai Alsó-Duna-ártér flórájához. – Kitaibelia 5(1): 131–143.

- KEVEY B. – TÓTH I. (2000b): A hazai Alsó-Duna-ártér gyertyános-tölgyesei (*Carpesio abrotanoidis-Carpinetum*). – *Tilia* **9**: 128–162.
- KEVEY B. – TÓTH V. (2006): A Baranyai-Dráva-sík fehér nyárligetei (*Senecioni sarracenici-Populetum albae* KEVEY in BORHIDI & KEVEY 1996). – *Natura Somogyiensis* **9**: 47–62.
- KEVEY B. (1983): A mosonmagyaróvári „Május 1.-liget” rekonstrukciós terve, különös tekintettel a természetvédelemre. – Pályamunka (kézirat), 60 pp.
- KEVEY B. (1984a): Dég parkerdejének tölgy-kőris-szil ligetei. – *Botanikai Közlemények* **71**: 51–61.
- KEVEY B. (1984b): Fragmentális szurdokerdők a Villányi-hegységben. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* **29**: 23–28.
- KEVEY B. (1985): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez III. – *Botanikai Közlemények* **72**: 155–158.
- KEVEY B. (1985–1986): A Villányi-hegység bükkösei. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* **30–31**: 7–9.
- KEVEY B. (1989): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez V. – *Botanikai Közlemények* **76**: 83–96.
- KEVEY B. (1995): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VII. – *Botanikai Közlemények* **82**: 45–53.
- KEVEY B. (2001): Montán elemek a Baranyai-Dráva-sík erdeiben. – *Kitaibelia* **6**(2): 295–317.
- KEVEY B. (2007a): A baranyai Dráva-sík tölgy-kőris-szil ligetei (*Fraxino pannonicæ-Ulmetum* SOÓ in ASZÓD 1935 corr. SOÓ 1963). – *Natura Somogyiensis* **10**: 11–39.
- KEVEY B. (2007b): A baranyai Dráva-sík gyertyános-tölgyesei (*Circaeο-Carpinetum* BORHIDI 2003 em. KEVEY 2006b). – *Natura Somogyiensis* **10**: 41–71.
- KEVEY B. (2008): Magyarország erdőtársulásai. – *Tilia* **14**: 1–488. + CD-lemez (230 táblázat + 244 ábra)
- KIRÁLY G. – KIRÁLY A. (1999): Adatok és kiegészítések a magyar flóra ismeretéhez – *Kitaibelia* **4**(2): 229–246.
- KIRÁLY G. – KIRÁLY A. (2005): Adatok és kiegészítések a magyar flóra ismeretéhez II. – *Kitaibelia* **10**(1): 88–103.
- KIRÁLY G. – MESTERHÁZY A. – KIRÁLY A. (2007): Adatok a Nyugat-Dunántúl flórájához és növényföldrajzához. – *Flora Pannonica* **5**: 3–66.
- KIRÁLY G. (2001): A Fertőmelléki-dombsor vegetációja – *Tilia* **10**: 181–357. + 3 térkép.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2007): Vörös Lista. A magyarországi edényes flóra veszélyeztetett fajai. – Saját kiadás, Sopron, 73 pp.
- KISS Á. (1939): Adatok a hegyalja flórájához. – *Botanikai Közlemények* **36**: 181–278.
- KITAIBEL P. (1799): Iter baranyense. In: GOMBOCZ E. (ed.): *Diaria itinerum Pauli Kitaibelii* 1. – Hungarian Natural History Museum, Budapest, 1945, pp. 291–471.
- KITAIBEL P. (1863): *Additamenta ad floram Hungaricam* (ed. KANITZ Á.). – *Linnaea* **32**: 305–642.
- KONKOLY L. (1977): Délmezőföld gyomflórája. – Egyetemi doktori értekezés (kézirat), Gödöllő.
- KUN A. (1996): Kiegészítések és újabb adatok a magyar flóra és vegetáció ismeretéhez. – *Kitaibelia* **1**(1): 26–33.
- MAJER A. (1979): Búcsú egy különleges erdőtől. – *Erdőgazdaság és Faipar* 1979 (3): 10–12.
- MAJER A. (1984): Dég és környékének természetes növénytakarója. In: FÁKLYA CS. – VEREBICS G. (szerk.): *Dég. – Honismereti és természetrajzi tanulmányok*, Dég, pp. 63–77.

- MAYER M. (1858-1859): Die Flora des Fünfkirchner Pflanzengebietes. – Pécsi Katholikus Főgymnasium Programja 1858-1859: 23–47.
- MENYHÁRTH L. (1877): Kalocsa vidékének növénytenyésztése. – Hunyadi Mátyás Intézet, Budapest, 198 pp. + 26.
- MEUSEL, H. – JÄGER, E. J. – BRÄUTIGAM, S. – KNAPP, H.-D. – RAUSCHERT, S. – WEINERT, E. (1992): Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora. – Gustav Fischer Verlag, Jena – Stuttgart – New York, p. 38.
- MOLNÁR Cs. (2001): Új adatok a Mátra déli és keleti részének növényvilágából I. – *Kitaibelia* 6(2): 347–361.
- NAGY I. – VÖRÖSS L. Zs. (1967): A villányi Somsich-hegy növényzete. – *Acta Academiae Paedagogicae in Civitate Pécs 11. Seria Biologica* 7: 3–16.
- NAGY J. (2007): A Börzsöny hegység edényes flórája. – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 376 pp.
- NÉMETH F. (1989): Száras növények. In: RAKONCZAY Z. (szerk.): Vörös Könyv. A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok. – Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 265–321.
- ORTMANN-AJKAI A. (1998): Vegetation mapping as a base of botanical gis applications II. Vegetation map of the Vajszló Forest (SW Hungary). – *Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae* 41: 193–227.
- PIERS V. (1890): Nachtrag zu dr. Vincenz v. Borbás „Geographia atque enumeratio plantarum comitatus Castriferrei in Ungarn”. – *Österreichische Botanische Zeitschrift* 40: 243–246.
- PÓCS, T. – DOMOKOS-NAGY, É. – PÓCS-GELENCSÉR, I. – VIDA, G. (1958): Vegetationsstudien im Órség. In: ZÓLYOMI B. (szerk.): Die Vegetation Ungarischer Landschaften 2. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 124 pp. + 21 Beilage.
- PÓCS, T. (1960): Die zonalen Waldgesellschaften Südwestungarns. – *Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae* 6: 75–105.
- PRISZTER SZ. (1980): Függelék. In: SOÓ R.: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve VI. – Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 162–237.
- PRISZTER SZ. (1985): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve VII. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 683 pp.
- PRODAN GY. (1904-1905): Adatok Eger és környékének flórájához. – *Egri Állami Főreáliskola Értesítője* 1904–1905: 12–28.
- REHDER, A. (1903): Synopsis of the genus *Lonicera*. – *Ann. Rep. Missouri Bot. Gard.* 14: 27-232.
- SCHÜTT, P. – LANG, U. M. (1997): *Lonicera* Linné, 1753. In: SCHÜTT, P. – SCHUCK, H. J. – AAS, G. – LANG, U. M. (Hrsg.): Enzyklopädie der Holzgewächse. Handbuch und Atlas der Dendrologie. – ECOMED Verlagsgesellschaft, Landsberg, Band III/3/7., pp. 1–3.
- SIMONKAI L. (1873): Adatok magyarhon edényes növényeihez. – *Mathematikai és Természettudományi Közlemények* 11: 157–211.
- SOÓ R. (1934): Vasmegye szociológiai és florisztikai növényföldrajzához. – *Vasi Szemle* 1: 105–134.
- SOÓ R. (1937): A Mátrahegység és környékének flórája (Flora regionis montium Mátra). – *Magyar Flóraművek I. (Florae regionum Hungariae criticae I.)*. Editio Instituti Botanici Universitatis Debreceniensis, Debrecen, 89 pp.
- SOÓ R. (1941): Növényoszvetkezetek Sopron környékéről. – *Acta Geobotanica Hungarica* 4: 3–34.

- SOÓ R. (1943): Előmunkálatok a Bükk hegység és környéke flórájához. – Botanikai Közlemények **40**: 169–221.
- SOÓ R. (1966): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve II. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 655 pp.
- SOÓ R. (1968): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve III. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 506 + 51 pp.
- SRAMKÓ G. – MAGOS G. – MOLNÁR CS. – URBÁN L. (2008): Adatok a Mátra és környéke edényes flórájának ismeretéhez. – Kitaibelia **13**(1): 74–93.
- SRAMKÓ G. (2004): „Dunántúli” közép-dunai flóraválasztós fajok a Matricum flórájában. – Kitaibelia **9**(1): 31–56.
- SZMORAD F. (1994): A Kőszegi-hegység erdőtársulásai. In: BARTHA D. (szerk.): A Kőszegi-hegység vegetációja. – Kőszeg – Sopron, pp. 106–132. + 11 tab.
- TERPÓ A. – BÁLINT K. (1984): Művelés alól kivont középhegységi területek, mint a természetes flóra új termőhelyei. – Kertgazdaság **16**(3): 1–11.
- TÍMÁR G. (1996): Vörös Lista. A Soproni-hegység védett és veszélyeztetett edényes növényfajai. – Soproni Műhely, Sopron, 49 pp.
- TÓTH I. ZS. (1998): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények (1995-1997). – Folia Comloensis **7**: 37–47.
- TÓTH I. ZS. (2000): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények II. (1998-1999). – Folia Comloensis **8**: 131–144.
- TÓTH I. ZS. (2007): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények IV. (2002-2007). – Acta Naturalia Pannonica **1**: 61–72.
- VOJTKÓ A. (2001): A Bükk hegység flórája. – Sorbus Kiadó, Eger, 340 pp.
- WAISBECKER A. (1882): Kőszeg és vidékének edényes növényei. – Leitner N., Kőszeg, 47 pp.
- WAISBECKER A. (1891): Kőszeg és vidékének edényes növényei (2. javított és bővített kiadás). – Kilián Bizottság, Kőszeg, 80 pp.
- WEBERLING, F. (1966): Familie *Caprifoliaceae*. In: HEGI, G. (Bgrd.): Illustrierte Flora von Mitteleuropa. Band VI. Teil 2. – Paul Parey, Berlin – Hamburg, pp. 3–87.